

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τα πλαίσια επαγγελματικών προσόντων, εργαλεία διαφάνειας και αλλαγής

Πέρα από την καθοριστική τους σημασία για την επίτευξη ευρωπαϊκών στόχων, τα εθνικά πλαίσια επαγγελματικών προσόντων είναι σημαντικά και εντός των κρατών μελών.

Η σημασία των επαγγελματικών προσόντων για την εύρεση εργασίας και την επαγγελματική ανέλιξη ολοένα αυξάνεται. Αλλά και ο τρόπος κατάταξης και ταξινόμησης των επαγγελματικών προσόντων αλλάζει άρδην, γεγονός που οφείλεται στην ραγδαία ανάπτυξη των εθνικών πλαισίων επαγγελματικών προσόντων (NQF) σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Σήμερα, σε 35 χώρες ⁽¹⁾ αναπτύσσονται 39 NQF ⁽²⁾. Η Ιρλανδία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο διέθεταν ήδη πριν το 2005 τα δικά τους πλαίσια προσόντων. Όμως το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (EQF), ήταν αυτό που έδωσε το έναυσμα για την ανάπτυξη εθνικών πλαισίων και σε άλλες χώρες, λόγω της ανάγκης να είναι συγκρίσιμα τα επαγγελματικά προσόντα διάφορων χωρών μεταξύ τους. (Πλαίσιο 1). Μολονότι τα NQF εξακολουθούν να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του κοινού αυτού ευρωπαϊκού στόχου, αυξάνεται πλέον και η σημασία τους για τους στόχους της κάθε χώρας.

Πλαίσιο 1. Τα εθνικά πλαίσια προσόντων (NQF) και το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (EQF)

Τα NQF ταξινομούν τα επαγγελματικά προσόντα κατά επίπεδα, που βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα. Τα επίπεδα NQF αποτυπώνουν τι πρέπει να γνωρίζει, να κατανοεί και να μπορεί να κάνει ο κάτοχος ενός πιστοποιητικού ή διπλώματος.

Το EQF δημιουργεί ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς που χρησιμεύει ως μηχανισμός μετατροπής μεταξύ διαφορετικών συστημάτων επαγγελματικών προσόντων και μεταξύ των επιπέδων τους. Το EQF καλύπτει όλα τα επίπεδα και όλους τους τύπους επαγγελματικών προσόντων (γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση). Το EQF υποστηρίζει τη διά βίου μάθηση και την κινητικότητα και θεσπίστηκε το 2008.

Στις περισσότερες χώρες, τα επαγγελματικά προσόντα, κατά παράδοση, κατατάσσονται και ταξινομούνται, ρητά ή έμμεσα, με βάση της «μαθησιακές εισροές» και, συγκε-

κριμένα, το ίδρυμα που τα χορηγεί και τη διάρκεια των σπουδών. Τα NQF αλλάζουν την προσέγγιση αυτή εισάγοντας τα «μαθησιακά αποτελέσματα» ως βασική αρχή για τον καθορισμό του εκάστοτε επιπέδου επαγγελματικών προσόντων.

Μέσω της σύνδεσης (του «συσχετισμού») των NQF με το EQF, οι εκπαιδευόμενοι και οι εργοδότες θα είναι σε θέση να συγκρίνουν τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων που παρέχονται τόσο στη χώρα τους όσο και στο εξωτερικό. Η ενίσχυση της διαφάνειας των επαγγελματικών προσόντων θα διευκολύνει την αξιοποίησή τους από εργαζόμενους και εργοδότες, τόσο για σκοπούς απασχόλησης όσο και περαιτέρω εκπαίδευσης.

Τι έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα

Σχεδόν όλες οι χώρες έχουν αποφασίσει την ανάπτυξη NQF ως μέσο σύνδεσης με το EQF. Η ευρεία συναίνεση ως προς τη σημασία και την αξία ενός ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τα επαγγελματικά προσόντα οδήγησε στην ανάπτυξη NQF σε ολόκληρη την Ευρώπη, με βάση τα ακόλουθα στάδια.

- **Σχεδιασμός και ανάπτυξη.** Το στάδιο αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό για τον καθορισμό του σκεπτικού, των στόχων πολιτικής και της δομής του NQF. Η σημασία του είναι ακόμη μεγαλύτερη για τη συμμετοχή βασικών ενδιαφερόμενων μερών στη διαδικασία.
- **Επίσημη θέσπιση.** Η διαδικασία θέσπισης διαφέρει από χώρα σε χώρα. Η επίσημη θέσπιση μπορεί να γίνει μέσω νόμου, διατάγματος, διοικητικής απόφασης ή επίσημης συμφωνίας, σε κάθε περίπτωση όμως αποτελεί σημαντικό παράγοντα. Σε αρκετές χώρες, η απουσία ρητής εντολής έχει επιφέρει σημαντικές καθυστερήσεις στην εφαρμογή των NQF και τη συσχέτισή τους με το EQF.
- **Πρώιμο στάδιο εφαρμογής.** Αρχίζει η εφαρμογή του NQF και τα ιδρύματα καλούνται να συμμορφωθούν με τις νέες δομές και μεθόδους. Οι δυνητικοί τελικοί χρήστες ενημερώνονται σχετικά με τους σκοπούς και τα οφέλη των NQF.
- **Προχωρημένο στάδιο εφαρμογής.** Το NQF συνιστά πλέον σημαντικό και αναπόσπαστο μέρος του εθνικού συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Χρησιμοποιείται από τη δημόσια διοίκηση και τον ιδιωτικό τομέα και αποφέρει οφέλη στους τελικούς χρήστες, τα άτομα και τους εργοδότες.

⁽¹⁾ 27 κράτη μέλη της ΕΕ και Κροατία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Σερβία και Τουρκία.

⁽²⁾ Το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει ξεχωριστά πλαίσια για την Αγγλία/Βόρεια Ιρλανδία, την Ουαλία και τη Σκωτία. Το Βέλγιο αναπτύσσει ξεχωριστά πλαίσια για τη Φλάνδρα και τις γαλλόφωνες και γερμανόφωνες κοινότητες.

Λόγω των διαφορετικών σημείων εκκίνησης, οι χώρες βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης και η πρόοδος που έχουν σημειώσει διαφέρει (Πλαίσιο 2).

Πλαίσιο 2. Τα NQF στην Ευρώπη – τι έχει γίνει μέχρι σήμερα

- 29 χώρες αναπτύσσουν ή έχουν σχεδιάσει ολοκληρωμένα NQF, τα οποία καλύπτουν όλους τους τύπους και όλα τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων.
- Άλλες χώρες διαθέτουν NQF που καλύπτουν περιορισμένο φάσμα τύπων και επιπέδων επαγγελματικών προσόντων ή αποτελούνται από διάφορα πλαίσια για διαφορετικά τμήματα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- 26 χώρες έχουν προτείνει ή καταλήξει σε ένα πλαίσιο 8 επιπέδων. Οι υπόλοιπες χώρες διαθέτουν NQF με 5, 7, 9, 10 ή 12 επίπεδα.
- Όλες οι χώρες χρησιμοποιούν μια προσέγγιση βασισμένη στα μαθησιακά αποτελέσματα προκειμένου να ορίσουν τους περιγραφικούς δείκτες των διαφόρων επιπέδων των NQF.
- 21 NQF έχουν θεσπιστεί επισήμως.
- Τέσσερις χώρες έχουν εφαρμόσει πλήρως τα NQF τους.
- Επτά χώρες εισέρχονται στο πρώιμο στάδιο εφαρμογής.

Η Τσεχική Δημοκρατία, η Ιταλία, η πρώτη Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Λιχτενστάιν και η Σερβία δεν έχουν καταλήξει ακόμη σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τη δομή των πλαισίων τους. Άλλες χώρες, όπως η Γερμανία και η Αυστρία, έχουν μεν συμφωνήσει σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τη δομή των NQF τους, αλλά ακολουθούν μια σταδιακή προσέγγιση όσον αφορά την ένταξη των επαγγελματικών προσόντων στα πλαίσιά τους. Η Φινλανδία και η Σουηδία βρίσκονται ένα βήμα πριν από την επίσημη θέσπιση των NQF τους. Σε επτά χώρες (Βέλγιο (Φλάνδρα), Δανία, Εσθονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες και Πορτογαλία), τα NQF βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο εφαρμογής.

Με εξαίρεση τη Μάλτα, μόνο τα NQF που είχαν αναπτυχθεί πριν από το 2005 στην Ιρλανδία, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία/Βόρεια Ιρλανδία, Σκωτία και Ουαλία) βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο εφαρμογής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία/Βόρεια Ιρλανδία), τα εθνικά πλαίσια έχουν ρυθμιστικό ρόλο, καθώς αποφασίζουν για την ένταξη ή μη των επιμέρους επαγγελματικών προσόντων στο πλαίσιο.

Τα διαφορετικά στάδια και οι διαφορετικοί ρυθμοί προόδου αποτυπώνουν τον δυναμικό χαρακτήρα της ανάπτυξης των NQF. Στην πραγματικότητα, όμως, τα NQF δεν μπορούν ποτέ να θεωρηθούν ολοκληρωμένα. Απαιτούν συνεχή ανάπτυξη και ανανέωση. Ακόμα και τα παγιωμένα NQF προσαρμόζονται και βελτιώνονται συνεχώς.

Έως τα μέσα του 2012, 15 χώρες (Αυστρία, Βέλγιο (Φλάνδρα), Κροατία, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λεττονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο) συσχέτισαν επίσημα τα εθνικά τους πλαίσια με το EQF. Οι υπόλοιπες χώρες αναμένεται να ολοκληρώσουν τη συγκεκριμένη διαδικασία έως το 2013.

Ευρωπαϊκή σύγκλιση και εθνική πολυμορφία

Τα NQF που αναπτύχθηκαν μετά το 2005 απηχούν αρχές και έννοιες που θεσπίστηκαν με το EQF και, συνεπώς, έχουν ορισμένα σημαντικά κοινά χαρακτηριστικά, όπως π.χ.:

- Σχεδιάστηκαν ως ολοκληρωμένα πλαίσια για τη διά βίου μάθηση και καλύπτουν όλα τα επίπεδα και όλους τους τύπους επαγγελματικών προσόντων.
- προτείνουν ή διαθέτουν δομή οκτώ επιπέδων. Μόνες εξαιρέσεις μεταξύ των πλαισίων που αναπτύχθηκαν μετά το 2005 είναι τα NQF της Νορβηγίας και της Ισλανδίας με επτά επίπεδα και το NQF της Σλοβενίας με δέκα επίπεδα.
- θεσπίζουν περιγραφικούς δείκτες με βάση μαθησιακά αποτελέσματα που αντιστοιχούν στις τρεις κατηγορίες που διακρίνονται στο EQF: γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Η σύγκλιση μεταξύ των NQF που αναπτύχθηκαν μετά το 2005 έρχεται σε αντίθεση με τις διαφορές που παρατηρούνται στα πλαίσια που αναπτύχθηκαν πριν από το 2005. Για παράδειγμα, δύο NQF στο Ηνωμένο Βασίλειο (της Σκωτίας και της Ουαλίας) είναι ολοκληρωμένα πλαίσια, σε αντίθεση με το τρίτο πλαίσιο (της Αγγλίας/Βόρειας Ιρλανδίας) που, όπως και το NQF της Γαλλίας, καλύπτει κυρίως προσόντα επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αντίστοιχες διαφορές παρατηρούνται και στον αριθμό επιπέδων. Το NQF της Γαλλίας διαθέτει πέντε επίπεδα, του Ηνωμένου Βασιλείου (Αγγλία/Βόρεια Ιρλανδία) εννέα, του Ηνωμένου Βασιλείου (Σκωτία) δώδεκα και της Ιρλανδίας δέκα. Διαφορές υπάρχουν και στη χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, δεδομένου ότι το περιεχόμενο και το προφίλ των προγενέστερων πλαισίων παρουσιάζει μεγαλύτερη πολυμορφία.

Πέρα από την αξιοποίηση των NQF για την ενίσχυση της συγκρισιμότητας των επαγγελματικών προσόντων σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, όλες οι χώρες επισημαίνουν ότι τα NQF μπορούν να βελτιώσουν τον συντονισμό μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης και να συμβάλουν στην αύξηση της διαφάνειας των εθνικών επαγγελματικών προσόντων. Ο ρόλος αυτός των NQF ως πλαισίων επικοινωνίας θεωρείται ότι προσθέτει αξία στα υφιστάμενα συστήματα επαγγελματικών προσόντων χωρίς να επιφέρει ραγδαίες αλλαγές σε αυτά.

Ορισμένες χώρες, όπως η Κροατία, η Ισλανδία, η Πολωνία και η Ρουμανία, αντιμετωπίζουν τα NQF τους ως μεταρρυθμιστικά πλαίσια που παρέχουν μέσα για τη βελτίωση της συνεκτικότητας, της συνάφειας και της ποιότητας των υφιστάμενων συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης. Λειτουργώντας ως σημείο αναφοράς με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα, η εξέλιξη των NQF μπορεί να δώσει το έναυσμα για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις, όπως η ανάπτυξη νέων μαθησιακών διαδρομών, προγραμμάτων, προτύπων επαγγελματικών προσόντων ή διαδικασιών επικύρωσης της μη τυπικής μάθησης. Η Γερμανία θεωρεί ότι η ανάπτυξη διαδικασιών επικύρωσης της μη τυπικής και άτυπης μάθησης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη του NQF της, γεγονός που ενδέχεται να αλλάξει τον τρόπο λειτουργίας του υφιστάμενου εθνικού συστήματος επαγγελματικών προσόντων.

Τα NQF αντικατοπτρίζουν επίσης το εθνικό, πολιτικό και πολιτιστικό υπόβαθρο. Παρατηρούνται, για παράδειγμα, τρία βασικά μοντέλα εφαρμογής ολοκληρωμένων NQF που καλύπτουν όλους τους τύπους επαγγελματικών προσόντων.

Στο πρώτο μοντέλο, τα NQF διαθέτουν ολοκληρωμένους και συνεκτικούς περιγραφικούς δείκτες επιπέδων που συνδέουν όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Δεδομένου ότι οι περιγραφικοί δείκτες αφορούν επίπεδα και μαθησιακά αποτελέσματα, οι ομοιότητες και οι διαφορές, παραδείγματος χάριν, μεταξύ των προσόντων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθίστανται περισσότερο ευδιάκριτες. Την προσέγγιση αυτή ασπάζονται τα NQF της Γερμανίας, του Βελγίου (Φλάνδρα), του Ηνωμένου Βασιλείου (Σκωτία), της Ιρλανδίας, της Εσθονίας, της Σλοβενίας και της Λιθουανίας. Στο δεύτερο μοντέλο, που χρησιμοποιείται σε χώρες όπως η Δανία και η Βουλγαρία, τα NQF κάνουν διάκριση μεταξύ των επιπέδων 1-5 και 6-8, περιορίζοντας τα υψηλότερα επίπεδα προσόντων που αποκτώνται σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνιας⁽³⁾). Στο τρίτο μοντέλο, για παράδειγμα στην Αυστρία, τα NQF υποδιαιρούν τα επίπεδα 6-8 σε δύο παράλληλα σκέλη. Το πρώτο σκέλος καλύπτει τα προσόντα που αποκτώνται σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (διαδικασία της Μπολόνιας), ενώ το δεύτερο τα προσόντα επαγγελματικής ή τεχνικής φύσης που αποκτώνται εκτός των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα τρία μοντέλα προσφέρουν διαφορετικές λύσεις για τη σύνδεση των διαφορετικών τμημάτων του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδίως των επαγγελματικών και ακαδημαϊκών προσόντων. Ένας σημαντικός στόχος της διά βίου μάθησης είναι η διευκόλυνση της μετάβασης των ατόμων από το ένα είδος ή επίπεδο μάθησης στο άλλο, όπως για παράδειγμα, από τη σχολική κατάρτιση στη μαθητεία, ή από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην τριτοβάθμια και αντίστροφα, λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη μάθηση. Δεν είναι βέβαιο σε ποιον βαθμό τα NQF με επίπεδα που βασίζονται σε μαθησιακά αποτελέσματα θα επηρεάσουν τις σχέσεις μεταξύ των διαφόρων τμημάτων των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι περισσότερες χώρες θεσπίζουν ξεχωριστούς κανόνες για τον σχεδιασμό και τη χορήγηση επαγγελματικών προσόντων στο εκάστοτε τμήμα του συστήματος.

NQF: αποφέρουν αποτελέσματα;

Στην ερευνητική βιβλιογραφία εκφράζονται ανησυχίες ότι τα NQF, αντί να προσθέτουν αξία στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, στερούν ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους από άλλους στόχους. Οι επικρίσεις αυτές πηγάζουν από ορισμένες πρώιμες απόπειρες εφαρμογής πλαισίων με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα. Βασίζονται κυρίως σε εμπειρίες, εντός και εκτός Ευρώπης, από NQF που αναπτύχθηκαν πριν από το 2005, ιδίως στη Νέα Ζηλανδία, τη Νότια Αφρική και το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία/Βόρεια Ιρλανδία).

Η νέα γενιά NQF επαναφέρει των αποτελεσμάτων. Η εξέλιξη τους βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο, αλλά ήδη σε αρκετούς τομείς ο αντίκτυπος των NQF είναι εμφανής, ιδίως όσον αφορά τις θεσμικές δομές, τη χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την ανάπτυξη της διά βίου μάθησης.

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, η θέσπιση και η εφαρμογή NQF επηρεάζει τις δομές των ιδρυμάτων και τον μεταξύ τους συντονισμό. Τα ευρωπαϊκά NQF υποστηρίζονται από εθνικά σημεία συντονισμού για το EQF σε κάθε χώρα, τα οποία είναι αρμόδια για την προβολή και την ενημέρωσή τους και, ειδικότερα, για τη διασύνδεση μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών επιπέδων. Σε ορισμένες χώρες, είναι επίσης υπεύθυνα για την τήρηση μητρώων NQF και τον συντονισμό των ενδιαφερόμενων μερών σε εθνικό επίπεδο με στόχο την προαγωγή της υλοποίησης των NQF.

Η επιρροή που ασκούν τα NQF στα ιδρύματα που χορηγούν επαγγελματικά προσόντα αρχίζει να διαφαίνεται. Η Ιρλανδία, η Μάλτα και η Ρουμανία προχώρησαν στη συγχώνευση οργανισμών που ήταν αρμόδιοι για διαφορετικά τμήματα του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, δημιουργώντας ενιαίες εθνικές αρχές με στόχο τον καλύτερο συντονισμό. Η Πορτογαλία ίδρυσε εθνικό φορέα για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υπουργείων παιδείας και απασχόλησης. Στην Κροατία, η πρόταση νόμου για το NQF περιλαμβάνει τη σύσταση εθνικού στρατηγικού φορέα αρμόδιου για την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του NQF. Ο μελλοντικός αντίκτυπος των NQF εξαρτάται από τη συνέχιση των εν λόγω θεσμικών εξελίξεων.

Η αρχή των μαθησιακών αποτελεσμάτων είναι πλέον ευρέως αποδεκτή σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τα NQF και το EQF έχουν ενισχύσει τη χρήση τους για τον καθορισμό και την περιγραφή των επαγγελματικών προσόντων, καθώς και για την κατανομή τους σε επίπεδα στο πλαίσιο εθνικών και ευρωπαϊκών πλαισίων. Σε ορισμένες χώρες, όπως στην Κροατία και την Πολωνία, η εξέλιξη των NQF συνέβαλε στον εντοπισμό τομέων όπου τα μαθησιακά αποτελέσματα είτε δεν εφαρμόζονταν καθόλου είτε δεν εφαρμόζονταν με συνεκτικό τρόπο. Στη Νορβηγία, οι εργασίες για το NQF αποκάλυψαν ότι τα επαγγελματικά προσόντα των «Fagskole» βασίζονταν μόνο εν μέρει σε μαθησιακά αποτελέσματα. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίστηκε.

Στη Γερμανία, η έντονη συζήτηση γύρω από το θέμα της ισοδυναμίας του τίτλου της γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης «Abitur» με τον επαγγελματικό τίτλο «Facharbeiter» και της σχέσης μεταξύ επαγγελματικής και γενικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο τα μαθησιακά αποτελέσματα θέτουν ξεκάθαρα υπό αμφισβήτηση παγιωμένες ιεραρχικές δομές.

Μολονότι η προσέγγιση των μαθησιακών αποτελεσμάτων είναι ευρέως αποδεκτή σε ολόκληρη την Ευρώπη, η ερμηνεία και η εφαρμογή της δεν είναι απλό ζήτημα. Ο σχεδιασμός των περιγραφικών δεικτών επιπέδων μαρτυρά τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο οι χώρες αντιλαμβάνονται τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Μια ομάδα χωρών, στην οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η Εσθονία, η Κύπρος, η Αυστρία και η Πορτογαλία, χρησιμοποίησε ως σημείο εκκίνησης τους περιγραφικούς δείκτες επιπέδων του EQF με στόχο την περαιτέρω

⁽³⁾ Βλέπε: http://ec.europa.eu/education/higher-education/bologna_en.htm

ανάπτυξη και προσαρμογή τους στις εθνικές διαδικασίες. Μια δεύτερη ομάδα, π.χ. η Βουλγαρία, η Δανία, η Φινλανδία, η Νορβηγία και η Πολωνία, προχώρησε στην προσαρμογή της τρίτης συνιστώσας του EQF «ικανότητες» ώστε να αποτυπώνονται καλύτερα σημαντικές κοινωνικές, προσωπικές και εγκάρσιες ικανότητες. Τέλος, μια τρίτη ομάδα, στην οποία περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Λιθουανία, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβενία, χρησιμοποιεί τις «ικανότητες» ως γενική έννοια που απηχεί υφιστάμενες εθνικές παραδόσεις και αξίες. Το γεγονός αυτό τονίζει τον ενοποιητικό χαρακτήρα της έννοιας των ικανοτήτων ως επάρκειας στη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών και μεθοδολογικών δυνατοτήτων στην εργασία και τις σπουδές.

Σαφές στόχος του EQF – και των περισσότερων ολοκληρωμένων NQF – είναι η προώθηση της διά βίου μάθησης. Η αξιοποίηση των NQF για την προώθηση της διά βίου μάθησης κινείται γύρω από τρεις άξονες.

Πρώτον, η δημιουργία αυτή καθεαυτή ενός ολοκληρωμένου NQF που βασίζεται σε μαθησιακά αποτελέσματα μπορεί από μόνη της να δώσει ώθηση στην περαιτέρω πορεία και μαθησιακή εξέλιξη του ατόμου. Δεύτερον, οι ισχυρότεροι δεσμοί μεταξύ των NQF και των συστημάτων επικύρωσης παρέχουν τη δυνατότητα αξιολόγησης και αναγνώρισης της προηγούμενης (τυπικής, μη τυπικής και άτυπης) μάθησης με βάση τα επαγγελματικά προσόντα του NQF. Με πρώτη τη Γαλλία, πολλές χώρες θεωρούν ότι με αυτόν τον τρόπο τα NQF μπορούν να προωθήσουν σημαντικά τη διά βίου μάθηση. Τρίτον, ορισμένες χώρες, ιδίως η Δανία, η Φινλανδία, οι Κάτω Χώρες, η Νορβηγία και η Σουηδία, εξετάζουν κριτήρια και διαδικασίες για τη συμπερίληψη πιστοποιητικών και επαγγελματικών προσόντων που χορηγούνται εκτός της αρχικής (δημόσιας) εκπαίδευσης και κατάρτισης, κατά κύριο λόγο στον τομέα της συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρέχεται σε επίπεδο αγοράς εργασίας ή στο πλαίσιο εθελοντικής εργασίας. Ένα σημαντικό ζήτημα είναι και η ποιότητα, καθώς αποτελεί καθοριστικό παράγοντα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολλές διαφορετικές μορφές παροχής εκπαίδευσης πληρούν ελάχιστα κριτήρια και μπορούν να συνδυαστούν με παραδοσιακές μορφές αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι εξελίξεις αυτές προχωρούν με ταχύ ρυθμό σε αρκετές χώρες, μετατρέποντας ενίοτε τα NQF σε χάρτες που παρέχουν μια ευρεία εικόνα των μαθησιακών ευκαιριών και τίτλων.

Τι πρέπει να γίνει τώρα

Η πρόοδος που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια αποτελεί τη βάση για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των NQF, η προβολή των οποίων όμως θα πρέπει να ξεπεράσει τα στενά όρια των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και των εμπειρογνομόνων που μετέχουν στη διαμόρφωσή τους. Τα παρακάτω βήματα είναι καθοριστικά για την επιτυχία των NQF.

- Είναι απαραίτητη η περαιτέρω προβολή των επιπέδων που βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα. Η συμπερίληψη των επιπέδων του EQF και των NQF στα πιστοποιητικά και τα επαγγελματικά προσόντα αποτελεί βασικό παράγοντα.

- Τα NQF λειτουργούν ως εργαλεία διαμόρφωσης και σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο. Το γεγονός αυτό απαιτεί την ανάπτυξη βάσεων δεδομένων και υλικού καθοδήγησης αναφορικά με τις δομές των NQF. Τούτο έχει ήδη πραγματοποιηθεί για τα NQF που αναπτύχθηκαν πριν από το 2005, όχι όμως ακόμη για τα μεταγενέστερα.
- Απαιτείται η μεγαλύτερη σύνδεση και προβολή των NQF στην αγορά εργασίας (μέσα από την στήριξη για τη χάραξη επαγγελματικών διαδρομών, την πιστοποίηση προσόντων που αποκτώνται κατά την εργασία, τον επαγγελματικό προσανατολισμό και τη διασύνδεση με τις ανάλογες δραστηριότητες των οικονομικών τομέων).

Μολονότι τα NQF βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα, άλλες πρακτικές χρησιμοποιούν τις μαθησιακές εισροές για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τα δίκτυα κέντρων αναγνώρισης ακαδημαϊκών τίτλων (το Ευρωπαϊκό δίκτυο κέντρων πληροφόρησης (ENIC) και τα Εθνικά κέντρα πληροφόρησης για την αναγνώριση ακαδημαϊκών τίτλων (NARIC) ⁽⁴⁾ τα οποία παρέχουν στήριξη στους εκπαιδευόμενους και τα ιδρύματα σχετικά με την πρόσβαση και την περαιτέρω εξέλιξη στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η οδηγία της ΕΕ (2005/36) καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ επαγγελματικών προσόντων και επαγγελματίων στην αγορά εργασίας και βασίζεται επίσης σε μαθησιακές εισροές. Οι δεσμοί μεταξύ των NQF και των διαφορετικών αυτών προσεγγίσεων πρέπει να αποσαφηνιστούν και να ενισχυθούν. Είναι ανάγκη να παρακολουθείται και να αξιολογείται συστηματικά η υλοποίηση των NQF, τόσο από ποιοτικής όσο και από ποσοτικής πλευράς. Λίγες μόνον χώρες διαθέτουν βασικά δεδομένα ή παρακολουθούν την πορεία των κατόχων επαγγελματικών προσόντων.

Αν αντιμετωπιστούν ως μεμονωμένη πρωτοβουλία, έξω από το πλαίσιο των γενικότερων πολιτικών και πρακτικών, τα NQF θα αποτύχουν. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι οι χώρες να «λησμονήσουν» τα NQF τους μετά τη συσχέτισή τους με το EQF, υπονομεύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο σε μεγάλο βαθμό το EQF ως αξιόπιστο ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς.

Ενημερωτικό σημείωμα – 9071 EL
 Αριθμός καταλόγου: TI-BB-12-006-EL-N
 ISBN 978-92-896-1020-9, doi: 10.2801/38896
 Copyright © Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop), 2012
 Με την επιφύλαξη όλων των δικαιωμάτων.

Τα ενημερωτικά σημειώματα εκδίδονται στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά, ισπανικά, ιταλικά, πορτογαλικά και τη γλώσσα της εκάστοτε χώρας που αναλαμβάνει την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να τα λαμβάνετε σε τακτική βάση, στείλτε μας μήνυμα στην ακόλουθη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: briefingnotes@cedefop.europa.eu

Μπορείτε να βρείτε προηγούμενα ενημερωτικά σημειώματα και εκδόσεις του Cedefop στη διεύθυνση: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx>

Τ.Θ. 22427, 551 02 Θεσσαλονίκη, Ελλάδα/Greece
 Ευρώπης 123, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα/Greece
 Τηλ. (30) 2310490111, Φαξ (30) 2310490020
 E-mail: info@cedefop.europa.eu

[visit our portal www.cedefop.europa.eu](http://www.cedefop.europa.eu)

⁽⁴⁾ Βλέπε: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/naric_en.htm.